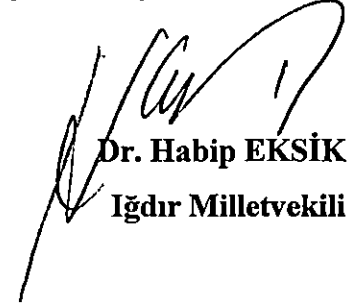

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Iğdır ilinde yaşanan hava kirliliği halk sağlığını tehdit etmekte, solunum yoluna bağlı hastalıkların, kansere bağlı ölümlerin, engelli bebek doğumlarının, çocuk ölümlerinin artmasına neden olmaktadır. Aynı sorun hayvan ve diğer canlıların yaşamını da tehdit etmektedir. Iğdır'daki hava kirliliğinin nedenlerinin araştırılması, çevreye ve insanlara vermiş olduğu zararların önlenmesi, gerekli tüm tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Dr. Habip EKSİK
Iğdır Milletvekili

GEREKÇE

Dünya çapında 117 ülke ve 6 bin 475 şehrin hava kirliliği değerlerinin analiz edildiği 2021 Dünya Hava Kirliliği Raporuna göre Türkiye, hava kirliliği sıralamasında 46'ıncı sırada yer aldığı, Avrupa'nın havası en kirli kentinin ise Iğdır olduğu açıklanmıştır. Son yıllarda ilk sıralardaki yeri neredeyse değişmeyen Iğdır'ın kirli olmasında; etrafının dağlarla çevrili olması, Ermenistan'da bulunan Metsamor Nükleer santrali, artan betonlaşma, egzoz salımları, doğalgazın kentte sınırlı kullanımı ve kalitesiz kömür kullanımı gibi nedenler sıralanmıştır.

200 bin nüfusa sahip olan Iğdır, Türkiye'nin Doğu'sunda ve Ermenistan, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ve İran'a komşu, Türkiye'nin en büyük dağı olan Ağrı Dağı olmak üzere dört tarafı yüksek dağlarla çevrili, bölgedeki karasal iklimin aksine mikro klima özelliği taşımaktadır. 800 metre civarındaki rakımıyla bölgeye göre kelimenin tam anlamıyla çukurda kalan Iğdır, son yıllarda yapılan her ölçümde ülkenin ve bölgenin yaz-kış havası en kirli kenti olarak saptanmaktadır. Son olarak İsviçre merkezli hava kalitesi teknolojisi şirketi IQAir tarafından yıllık yayımlanan rapora göre Avrupa'nın havası en kirli kenti Iğdır. Söz konusu rapor, metreküp başına düşen ince parçacıklı madde (PM2.5) yoğunluğu ölçümlerini esas alıyor. Rapora göre hava kirliliği nüfusun en kırılgan kesimlerini daha fazla etkilemektedir. Iğdır ve çevresinde son 10 yılda kanser vakalarında yüzde yüz artış yaşanmaktadır. Kanser tedavisi için hastaneye giden ve hayatını kaybeden kişi sayısının 500 civarında olduğu söylenmektedir. Yine engelli bebek doğumları artmakta, çocuk ölümleri yaşanmakta, hayvan ve diğer canlıların yaşamını da tehdit etmektedir. Ayrıca Iğdır'da ciddi anlamda ekolojik tahribatında yaşandığı gözlenmektedir.

Iğdır'ın etrafını saran dağların hava sirkülasyonunu yavaşlatması havasının kirli olmasının en başat nedeni olarak işaret edilirken, doğalgazın kentte sınırlı kullanımı ,kalitesiz kömürlerin tüketimi ve aşırı betonlaşma,tarım arazilerinin yapılaşmaya açılması sıralanan başka nedenler arasındadır. Bunun yanı sıra Iğdır'a sadece 16 kilometre uzaklıkta Ermenistan sınırları içerisinde bulunan Metsamor Nükleer Santralinin saldıgı su buharlarının çok masum bir gaz olmadığı ve çok ciddi çevresel etkileri olduğu bilinmektedir. Öyle ki Temiz Hava Hakkı Platformu'nun (THHP) hazırladığı rapora göre, Iğdır'da son yıllarda gerçekleşen üç ölümden birinin hava kirliliği kaynaklı olduğu aktarılmıştır. Coğrafi yapısı nedeniyle sahipsizliğe terk edilmemesi gereken Iğdır'ın hava kirliliği sorununun özel bir çözüm mekanizması geliştirilerek ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bölge karasal iklim olmasına rağmen Akdeniz iklimi hakim, yeşilliği ve havasıyla tam bir vaha olmasına rağmen kentin can suyu olan Aras Nehri HES projeleriyle kurutulmuş haldedir. Üzerinde bulunan onlarca HES hem iklime zarar vermekte hem de su kaynaklarını bitirmektedir. Tarım arazileri su sorunu ile mücadele ederken yağışlarla toprağa ulaşan hava kirleticiler,toprağın katyonlarının yıkanmasına ve toprağın asitleşmesine sebep olmaktadırlar. Toprak mikroflorası ve mikrofaunası bu zararlı kirli hava ile asitleşmiş ve kirlenmiş yağışlardan olumsuz olarak etkilenmektedir. Iğdır'ın havasının bu kadar kirli olması Türkiye'nin dolayısıyla tüm insanlığın sorunudur. Eskiden yemyeşil bir ova iken şu an hızla çoraklaşmakta, yeşillendirme çalışmaları da yapılmamakta, tarım arazileri imara açılarak betonlaşma hızla çoğalmaktadır.

Yıllardır yapılan ölçümlerde Iğdır hava kirliliği sıralamasında sürekli ilk sıralarda yer alıyor olması tedbir alınmadığının göstergesidir. Anayasa'nın 56. maddesi şöyle demektedir; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve yurttaşların ödevidir."

Her zaman geri plana atılmış Iğdır halkı ölümle burun burunadır. Üç ülkeye komşu olan Iğdır ili bir taraftan yoksulluk ile mücadele ederken maalesef diğer taraftan kanser gibi kronik ölümcül hastalıklar ile mücadele etmektedir. Hemen hemen her ailede kanserden kaynaklı ya hasta ya da hayatını kaybetmiş birine mutlaka rastlanılmaktadır. Engelli bebek doğumları, çocuk ölümleri artmıştır. Aynı sorun toprak, hayvan ve diğer canlıların yaşamını da tehdit etmektedir. Iğdır'daki hava kirliliğinin nedenlerinin özel bir çözüm mekanizması geliştirilerek araştırılması, çevreye ve insanlara vermiş olduğu zararların önlenmesi, gerekli tüm tedbirlerin alınması hususunda meclis araştırması yapılmasını talep ediyoruz.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	M. H. H.
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İmır
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	G. Köçyigit
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Önlü
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. Tosun
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. Köç
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Öcalan
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. Aydemir
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	Ö. Faruk Gergerlioğlu
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	A. Sürücü
12	MURAT SARISAÇ	VAN	M. Sarisaç
13	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	Ş. Coşkun
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar Başaran
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. Bülbül
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Çepni
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. Günay
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	N. Maçın
19	HÜSEYİN KACMAZ	ŞIRNAK	H. Kacmaz
20			